

STITCH AND SPLIT. SELVES AND TERRITORIES IN SCIENCE FICTION

Constant vzw

Constant vzw

Stitch and Split. Selves and Territories in Science Fiction

Stitch and Split. Selves and Territories in Science Fiction.

Constant vzw

AS178, die door de gelegenheidsredactie van Constant vzw geconcipieerd werd, breidt een vervolg aan de Stich and Split-ontmoetingen die onder de thematische slagzin “Selves and Territories in Science Fiction” onder andere in het kader van MuHKA_media georganiseerd werden. Deze publicatie biedt een verzameling sciencefictionverhalen en teksten, die ondanks hun verankering in verschillende praktijken – sociologische, architecturale, juridische, politieke, artistieke, filosofische, filologische –, wel eenstemmig sciencefiction als voedingsbodem hebben.

Sciencefiction: het heden als bètaversie van de toekomst. [1]

Sciencefiction impliceert enerzijds een diagnosticerende blik op wat ons overkomt, maar anderzijds ook op speculatieve voorvallen en risico's. In sciencefiction stuiten we op de mogelijkheden en onmogelijkheden die het heden ons in staat stelt te denken. Tevens trachten we er de kracht van de suggestie in te ontwaren, van datgene wat mogelijk zou kunnen zijn...en tegen welke prijs. Deze teksten, deze beelden, en deze onderzoeken bieden een open venster op de werelden en op de levenswijzen waarmee we geconfronteerd worden bij de interactie tussen wetenschappelijke, technologische en socio-politieke paradigma's. Ze bespelen een reflexieve ruimte waarbinnen de onderverdelingen en hiërarchiën waarin we ons vandaag de dag ondergedompeld weten, in perspectief geplaatst kunnen worden.

Sciencefiction herarticuleert lichamen en socio-politieke coördinaten, door identiteiten en begrenzingen te verschuiven, te fragmentariseren, en opnieuw te assembleren. Daardoor wordt ons idee van wat 'normaal' is, opnieuw in vraag gesteld. En op die manier stelt zich ook de vraag naar welke “stitches” ('hechtingen' of 'assemblages') en naar welke “splits” ('breuken' of 'cesuren') we verlangen. Maar ook: dewelke vrezes we? Welke lijken ons onvermijdelijk? Tegen welke willen we ons verzetten? Welke toekomsten willen we voor onze identiteiten, territoria, voor mensen en niet-mensen; en welk heden willen we hiervoor?

Lichamen en territoria zijn historische sites waarop een politieke, culturele, wetenschappelijke en technologische hernegotiëring kan aangrijpen. Lichamen en territoria incorporeren erfenissen uit het verleden, maar zijn tevens vatbaar voor wat vanuit mogelijke toekomsten viraal infiltreert – voor dat wat 'besmet', een mogelijke bres slaat, en precies hierdoor openingen biedt. Hierdoor kunnen we in huidige 'identiteiten' transformatieprocessen en wordingen bespeuren – vaak op gang gebracht vanuit minderheidsposities die weerstand bieden tegen de dominante normaliteit.

Deze teksten exploreren met andere woorden de mogelijkheden ter (her)definiëring van onze identiteitsrelaties in een heden dat de erfenis van geschiedenis(sen) en geografische referenties met zich meedraagt, en hierdoor gesitueerd is.

Zone 1. De ontheemding van het menselijke

Deze zone thematiseert verhalen, geschiedenissen en beloftes, die overgeërfd werden uit het verleden en die om een hermodellering naar de uitdagingen van de toekomst vragen. Via een kritiek van de slavernij bevragen de romans van Octavia Buter, zoals Cahtherine S. Ramirez

onderstreept, de definitie van “het humane” en van “het humanisme”; en dit niet als abstracties gevrijwaard van elke referentie, maar als gesitueerd in een netwerk van geschiedenissen en niet zo vrijblijvende, doch ‘genaturaliseerde’ aannames. De Parables-serie stelt de vraag naar de ‘gedaante’ van het humanisme in de eenentwintigste eeuw, het moment in de geschiedenis dat het grootste aantal slaven ooit telt. Ook David Sanchez Rubio ondervraagt, in een kruisbestuiving tussen de filosofie van de mensenrechten en hedendaagse sciencefiction, de begrenzingen van deze zelfde definitie van het humanisme. Wat is de mens vanuit het oogpunt van het niet- of onmenselijke? Wat zijn zijn/haar “mensenrechten”, en welke beloftes en verraderlijke misconcepties ontleen dezen aan het project van de moderniteit?

Zal de toekomst van de mensheid zich als een extensie van “het menselijke” manifesteren? Mara Mattuschka experimenteert middels haar eigen lichaam, op pellicule of via digitale deformaties, creëert zo eigen ‘protheses’ als proposities, en stelt ons aan deze “stitches” bloot.

Zone 2. De vluchtroute van de mythe

“Literatuur” vormt het ijkpunt van deze zone, en dit als thematisch bruggenhoofd naar de bevraging van het menselijke. Wordt men menselijk omdat men leest? Of leest men omdat men menselijk is? Stel dat literatuur het teken van humaniteit is, kan dit teken dan verschillende gedaanten aannemen, wijzigen, aangeleerd worden? Kris Rutten, Ronald Soetaert en Ive Verdoodt banen zich een weg doorheen de hedendaagse sciencefiction: literatuur treedt hierbij op als haard van verzet tegen de machines, tegen de commodificatie, tegen het onmenselijke; maar ook als een mogelijke vrijplaats voor aanknopingspunten tussen het menselijke en de veranderingen die op til zijn.

Vanuit een andere invalshoek wordt belicht hoe het opduiken van de voorouderlijke mythes, als de voedingsbodem waaruit onze cultuur nog steeds put, in sciencefiction soms moeilijk te rijmen valt met haar “on-menselijke” verschijningsvormen. Als mythische cyborgs of geïncarneerde godinnen, nemen immers ook de cyberheldinnen in sciencefictionfilms mythische proporties aan. Volgens Muriel Andrin vertolken zij echter een herarticulatie van deze oorspronkelijke mythen, ontketenen ze een herziening van de ‘klassieken’, en broeden ze op een nieuwe mythologie die uit de assen van haar archaïsche voorouders te voorschijn komt.

Passage: Fictie

Twee verhalen vertellen over de inwijding en het overleven in de geprivatiseerde wereld. Geteisterd door het ontombare opspelen van hormonen, verdiept Bill zich op de speelplaats in de wetten van de marketing en sponsoring.

Door haar ontmoeting met ‘anderen’ die niet tot haar milieu of klasse behoren, opent Sophie zich de ogen over een maatschappij die de normen, het Goede en de normaliteit via de lichamen van haar burgers beheerst en bemeestert.

Zone 3. Op naar andere mogelijke werelden?

Wie produceert de beelden en de verhalen van de toekomst? En vanuit welk verleden wordt de toekomst verbeeld? Deze vragen zijn allerm minst onbelangrijk, aangezien de risico’s en gevolgen van het representeren, van de verbeelding, immers niet voor iedereen hetzelfde of even vrijblijvend zijn.

Wie waagt zich aan het verbeelden van een toekomst voor Antwerpen? Of wie durft er te fantaseren over zijn/haar eigen toekomst in deze stad? Welke verbintenissen, allianties en breuken zijn we bereid aan te gaan of te maken, om een stad te construeren wiens verbeelding niet enkel gebaseerd is op angst voor de Ander? Welke strategieën zijn reeds voorhanden om zich letterlijke vrijplaatsen, maar ook vrijplaatsen voor dialoog en een idiosyncratisch spreken, te kunnen toe-eigenen? Doorheen verschillende conversaties met de inwoners van Antwerpen, reflecteert Sarah Bracke over hun vragen, hun angsten en hun hoop.

Het dekoloniseren van de toekomst is één van Salman Sayyids besognes. Door een speculatieve

kritiek op Dune – een klassiek saga uit de hedendaagse sciencefiction – kaart Sayyid de vooroordelen van het Westen ten opzichte van “de Rest” aan, met name het oriëntalisme als de heersende representatie van de islamitische wereld – een discours dat zich volgens Sayyid ook in Dune ontplooit. Vanuit de premisse dat sciencefiction potentieel kan bijdragen aan de exploratie van de toekomst, roept Sayyid op tot een vorm van sciencefiction die zich durft wagen aan een dekolonisering van de toekomst.

Maar ook al is de strijd om de verbeelding van de toekomst nog niet geleverd, wat denken we er zelf over? Dit is de eerste vraag die Maya Van Leemput de bewoners van onze planeet en van onze steden heeft voorgeschoteld. Hoe zien zij zichzelf? En hoe zien zij de evolutie van hun stad en hun wereld? Deze thematische zone besluit met een “sciencefiction van het dagdagelijkse”, in de woorden van eenieder.

Passage: Fictie

In een verre van gedekoloniseerde toekomst, in een toekomstig Groot-Brittannië gedomineerd door fascistten, bieden enkel nog ondergrondse tijdschriften soelaas. Hun aanhangers kunnen via dit medium nog speculeren over een mogelijke toekomst – tenminste, als ze niet onverwachts door de bom van een “Ontological Fundamentalist” de lucht invliegen.

Zone 4. De mise-en-scène van de toekomst

De toekomst van onze steden en van onze dagdagelijkse leefwereld werden en worden geëtaleerd in zowel films als wereldtentoonstellingen, en uitgedacht in “Oval Offices” of rond andere ronde vergadertafels. Richard Barbrook vergast ons op een geleid bezoek naar de wereldtentoonstellingen die vanaf de 19e eeuw voor ieder zichzelf respecterende natie bon ton waren, en stelt deze ‘trip’ naar het verleden aan ons voor als een “voorwaarde om vooruit te kunnen kijken”. Barbrook stelt dat de representatie van de toekomst, zoals die door politieke en economische machten ten tonele werd gevoerd op deze wereldtentoonstellingen, er op uit was de verbeelding van het publiek voor te bereiden op de komst van technologieën die levenswijzen, steden, en werkomstandigheden, ingrijpend zouden veranderen. Barbrook nodigt ons uit ons deze representaties van de toekomst toe te eigenen, nu deze technologieën in onze handen zijn. Gul Kaçmaz Erk analyseert virtuele, private, stedelijke en kosmogonische ruimtes in de cinematografische productie van sciencefiction. Het betreffen hier architecturale ruimten die al dan niet de symbolische inscriptie van het lichaam in het “reële” vertolken, als betekenaars van de al dan niet mogelijke relaties tussen het zelf en de anderen, maar ook van een concrete temporaliteit.

De veelheid aan “kennis-sen”, de wetenschappen, ficties; allen dragen ze bij tot de collectieve constructie van mogelijke realiteiten, en dit impliceert dat de initialen van sciencefiction “SF” vele ladingen dekken – Speculative Fiction, Science Fiction, of Scientific Facts. Deze ‘geladenheid’ en ‘gelaagdheid’ kan een bijdrage leveren aan onze voorstellingen van andere mogelijke werelden.

Zo verloopt ons traject, maar raak uw eigen spoor vooral niet bijster; behoud uw eigen verhaal, uw eigen “stitches and splits”.

CONSTANT VZW is een non-profit organisatie, sinds 1997 gevestigd in Brussel en werkzaam op het gebied van feminisme, kunst, copyright-alternatieven en het werken via netwerken.

<http://www.constantvzw.com>

<http://www.muhka.be/AS>

[1] vrij naar Richard Barbrook: “Contemporary reality is the beta version of a science fiction dream: the imaginery future”, zie de tekst Imaginary Futures in dit nummer.

* Met dank aan Tina Horne, Emma Sidgwick, en alle auteurs van tekst en beeld.

Download document: [IMG/doc/Inleiding.doc](#)